

Ціліна Діана Олександрівна
студентка III курсу, спеціальності менеджмент соціокультурної діяльності
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Науковий керівник – СОЛДАТЕНКО ОЛЕКСАНДР ІГОРОВИЧ
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецьких дисциплін Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: ФУНКЦІЇ, ВИДИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ

Управління сучасною соціокультурною установою вимагає особливого підходу, де контроль виступає не як інструмент тиску, а як стратегічний механізм зворотного зв'язку. Він дозволяє поєднати творчу свободу митців із необхідністю досягнення конкретних результатів. У цій системі контроль забезпечує цілісність організації та допомагає вчасно коригувати курс розвитку відповідно до запланованих місій.

Актуальність цієї теми сьогодні зумовлена постійними кризами та обмеженістю ресурсів. Слід погодитися з думкою Валентиною Герасименко, що «сьогоднішня економічна ситуація є тестом на життєздатність підприємств у нових складних умовах» [1], а тому в соціокультурній сфері менеджери мусять бути максимально підзвітними. Без дієвого контролю легко втратити зв'язок із аудиторією або нерационально витратити бюджет, тоді як чіткий моніторинг дозволяє впевнено доводити суспільству свою соціальну значущість.

Теоретичне підґрунтя свідчить, що контроль є невід'ємною частиною управлінського циклу. Разом з тим, варто враховувати еволюцію підходів, адже «контролінг як міжфункціональний напрям управлінської діяльності є відносно новим інструментом у сучасній системі управління» [2, с. 39]. Його основні функції – діагностика, коригування планів та стимулювання команди. Менеджери застосовують попередній контроль (перевірка ресурсів), поточний моніторинг (контроль процесу) та підсумковий аналіз результатів.

У практичній частині варто враховувати, що ефективність у культурі визначається не лише прибутком, а й соціальними показниками. Ключовими є емоційна задоволеність глядачів, медійний резонанс та залучення нових аудиторій. Слід враховувати, що «результативність управління всіма видами діяльності установ сфери соціокультурних послуг залежить від управління людьми» [3, с. 6], тому робота з персоналом та аудиторією є першочерговою. Сучасний менеджмент усе частіше відмовляється від паперової бюрократії на користь цифрових інструментів, таких як CRM-системи та аналітика соціальних мереж.

Розглянемо діяльність Чернігівського обласного академічного українського музично-драматичного театру імені Тараса Шевченка. Перед прем'єрою попередній контроль забезпечує готовність декорацій та реклами. Під час показів поточний контроль дозволяє відстежувати продажі та оперативно коригувати маркетинг. Підсумковий контроль за результатами сезону допомагає проаналізувати відгуки глядачів і сформувати майбутній репертуар.

Отже, контроль є фундаментом життєздатності соціокультурної організації. Його ефективність вимірюється не кількістю знайдених помилок, а здатністю установи адаптуватися до змін та підвищувати якість послуг. Рациональна система контролю допомагає зберегти баланс між дисципліною та творчістю, що є критично важливим для успіху в культурній індустрії.

Перспективи розвитку цієї сфери нерозривно пов'язані з цифровізацією. Вже найближчим часом ми побачимо ширше впровадження штучного інтелекту для прогнозування глядацького попиту та використання великих даних для створення персоналізованих пропозицій. Варто наголосити, що на сучасному етапі «масове споживання і застосування у виробництві інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій та засобів» [4, с. 60] стає ключовим фактором впливу на механізми управління. Саме автоматизація контролю дозволить менеджерам звільнити час для головного – стратегічного розвитку та творчого пошуку.

Список використаних джерел

1. Герасименко В. М. Місце контролінгу в системі підвищення ефективності менеджменту організації // *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2017. № 57. С. 174–179. URL: <https://btie.kart.edu.ua/article/view/127816> (дата звернення: 15.04.2026).
2. Атаманюк О. О. Ефективність впровадження контролінгу в систему діяльності закладів та підприємств соціокультурної сфери // *Економіка і менеджмент культури*. 2017. № 1. С. 110–115. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/nauka/vydannia/ekonomika/EIM_1_2017.pdf#page=33 (дата звернення: 15.04.2026).
3. Базіняк І. І., Шикеринець О. В. Управління персоналом в закладах сфери соціокультурних послуг на засадах контролінгу // *Культура і мистецтво в освітньому вимірі: досвід та інновації : матеріали Першої Всеукраїнської науково-практичної конференції* / ред.-упоряд. І. Свирид, Я. Яців. Калуж, 2025. С. 184–187.
4. Грушина А. І. Особливості організації системи менеджменту сфери культури та мистецтв // *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Менеджмент соціокультурної діяльності*. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2018. № 1. С. 150–156. URL: <https://sociocultural.knukim.edu.ua/article/view/143388> (дата звернення: 15.04.2026).